

KKUSiP

Ustawa o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa

---

Komisja Kodyfikacyjna Ustroju Sądownictwa i Prokuratury

Założenia ustawy

- Wykonanie pilotażowego wyroku ETPCz w sprawie Wałęsa p. Polsce - termin na wykonanie: 23.11.2025 r.
- Uregulowanie statusu wadliwie powołanych sędziów
- Przywrócenie działalności Sądu Najwyższego w kształcie zgodnym z Konstytucją RP i standardami międzynarodowymi
- Zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu sądownictwa w czasie wprowadzania zmian

Systemowa wadliwość powołań sędziów w latach 2018-2025

Osoby powołane na urząd sędziego na wniosek obecnej Krajowej Rady Sądownictwa:

- nie są sędziami powołanymi na podstawie konstytucyjnej (sprzeczność z art. 179 Konstytucji RP)
- nie tworzą niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa (sprzeczność z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 19 ust. 1 Traktatu o Uni Europejskiej, art. 47 ust. 1 Karty Praw Podstawowych, art. 45 ust.1 Konstytucji RP)

Stan obecny

Okolo 3 250 powołań dotkniętych wadą systemową, z czego:

- okolo **1 700** początkujących sędziów objęło urząd korzystając z konstytucyjnej gwarancji dostępu do służby publicznej jako byli asesory lub osoby po zdanym egzaminie sędziowskim
- okolo **1 200** sędziów awansowało, zmieniając miejsce służbowe lub sąd
- okolo **300** przedstawicieli innych zawodów prawniczych lub pracowników naukowych objęło po raz pierwszy urząd sędziego
- okolo **55** osób zostało powołanych do Sądu Najwyższego, w tym osoby powołane mimo zawieszenia będących w toku postępowań w przedmiocie ich powołania przez Naczelny Sąd Administracyjny

KKUSiP

Uregulowanie wadliwych powołań bezpośrednio w drodze ustawy

- Implementacja wyroków międzynarodowych trybunałów (art. 9 Konstytucji RP)
- Uwzględnienie uwarunkowań konstytucyjnych, a także standardów międzynarodowych regulujących status sędziów
- Ukształtowanie statusu wadliwie powołanych sędziów na przyszłość (ze skutkiem ex nunc)
- Umożliwienie osobom, które zostały powołane z udziałem KRS po 2018 r., uzyskania statusu sędziego konstytucyjnego
- Ponowne przeprowadzenie postępowań konkursowych przed prawidłowo ukształtowaną KRS pod kontrolą Sądu Najwyższego

Grupa nr 1

1 700 osób

Osoby będące referendarzami sądowymi i asystentami sędziów, które zdały z wynikiem pozytywnym egzamin sędziowski i mogły ubiegać się o powołanie na urząd sędziego wyłącznie w terminie określonym przez ustawę

Osoby będące asesorami sądowymi w sądach powszechnych powołane na stanowisko sędziego sądu rejonowego

Osoby będące asesorami w wojewódzkich sądach administracyjnych powołane na stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego

- Ustawowa konwalidacja statusu

Nieprawidłowo powołani na inne miejsce służbowe albo do innego sądu sędziowie, których pierwsze powołanie na urząd sędziego było zgodne z art. 179 ust. 1 Konstytucji RP

- powrót z mocy ustawy na poprzednie stanowisko / zmiana miejsca służbowego
- dalsze orzekanie w sądzie, w którym zajmują obecnie stanowisko, na podstawie ustawowej delegacji przez okres dwóch lat
- udział z mocy ustawy w powtarzanych konkursach przed prawidłowo ukształtowaną KRS

Osoby nieprawidłowo powołane, które objęły urząd sędziego jako pracownicy naukowi lub przechodząc z innych zawodów prawniczych (m.in. prokuratorzy, adwokaci, radcowie prawni, notariusze)

- po wejściu w życie ustawy
  - możliwość objęcia stanowiska referendarza sądowego albo
  - powrotu do poprzednio wykonywanego zawodu
(uwzględnienie autonomii samorządu zawodów prawniczych)
- udział z mocy ustawy w powtarzanych konkursach przed prawidłowo ukształtowaną KRS

KKUSiP

Grupa nr 4

Osoby nieprawidłowo powołane, które objęły urząd sędziego Sądu Najwyższego (w tym w postępowaniach konkursowych zawieszonych przez NSA) albo sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego

- po wejściu w życie ustawy:
  - sędziowie powracają na stanowisko objęte zgodnie z art. 179 ust. 1 Konstytucji RP (zmiana miejsca służbowego)
  - pozostałe osoby mają prawo powrotu do poprzednio wykonywanego zawodu (uwzględnienie autonomii samorządu zawodów prawniczych)
- udział z mocy ustawy w powtarzanych konkursach przed prawidłowo ukształtowaną KRS
- brak ustawowej delegacji

KKUSiP

Harmonogram wykonania ustawy

Uregulowanie wadliwych powołań bezpośrednio w drodze ustawy

ogłoszenie
przez prezydenta RP
o wystąpieniu skutków
określonych w ustawie

rozpoczęcie
okresu
ustawowej
delegacji

X 2025
wejście w życie
projektowanej
ustawy
i ustawy o KRS

X 2025
ogłoszenie
przez MS
powtarzanych
konkursów

X 2027
zakończenie okresu ustawowej delegacji
i zakończenie większości konkursów

konkursy na zwolnione stanowiska sędziowskie

Uregulowanie wadliwych powołań w drodze uchwał prawidłowo ukształtowanej KRS

- Uregulowanie wadliwych powołań w latach 2018-2025 przez niezależny organ - prawidłowo ukształtowaną Krajową Radę Sądownictwa pod kontrolą Sądu Najwyższego
- Umożliwienie osobom, które zostały powołane w latach 2018-2025, uzyskania statusu sędziego konstytucyjnego
- Ponowne przeprowadzenie postępowań konkursowych przed prawidłowo ukształtowaną KRS pod kontrolą Sądu Najwyższego

Wznowienie postępowań zakończonych przedstawieniem w latach 2018-2025 wniosku o powołanie na urząd sędziego

- Prawidłowo ukształtowana KRS określa – zgodnie z kryteriami wskazanymi w ustawie – w stosunku do poszczególnych kategorii osób skutki uchylecia we wznowionym postępowaniu uchwały o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego i umorzenia postępowania przeprowadzonego w tym przedmiocie
- Uchwały podejmowane są łącznie w stosunku do osób objętych takimi samymi skutkami
- Możliwość zaskarżenia uchwał Krajowej Rady Sądownictwa do Sądu Najwyższego
- Publikacja przez Prezydenta RP listy postanowień o powołaniu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, których skutki ustały na mocy uchwał Krajowej Rady Sądownictwa
- Ponowne przeprowadzenie konkursów na zwolnione stanowiska sędziowskie

KKUSiP

Uregulowanie wadliwych powołań w drodze uchwał prawidłowo ukształtowanej KRS

- Osoby wyłączone z postępowań przed prawidłowo ukształtowaną KRS
- Powrót na poprzednio zajmowane stanowisko na podstawie uchwał prawidłowo ukształtowanej KRS i udział w powtarzanych konkursach
- Stwierdzenie ustania stosunku służbowego sędziego i udział w powtarzanych konkursach

KKUSiP

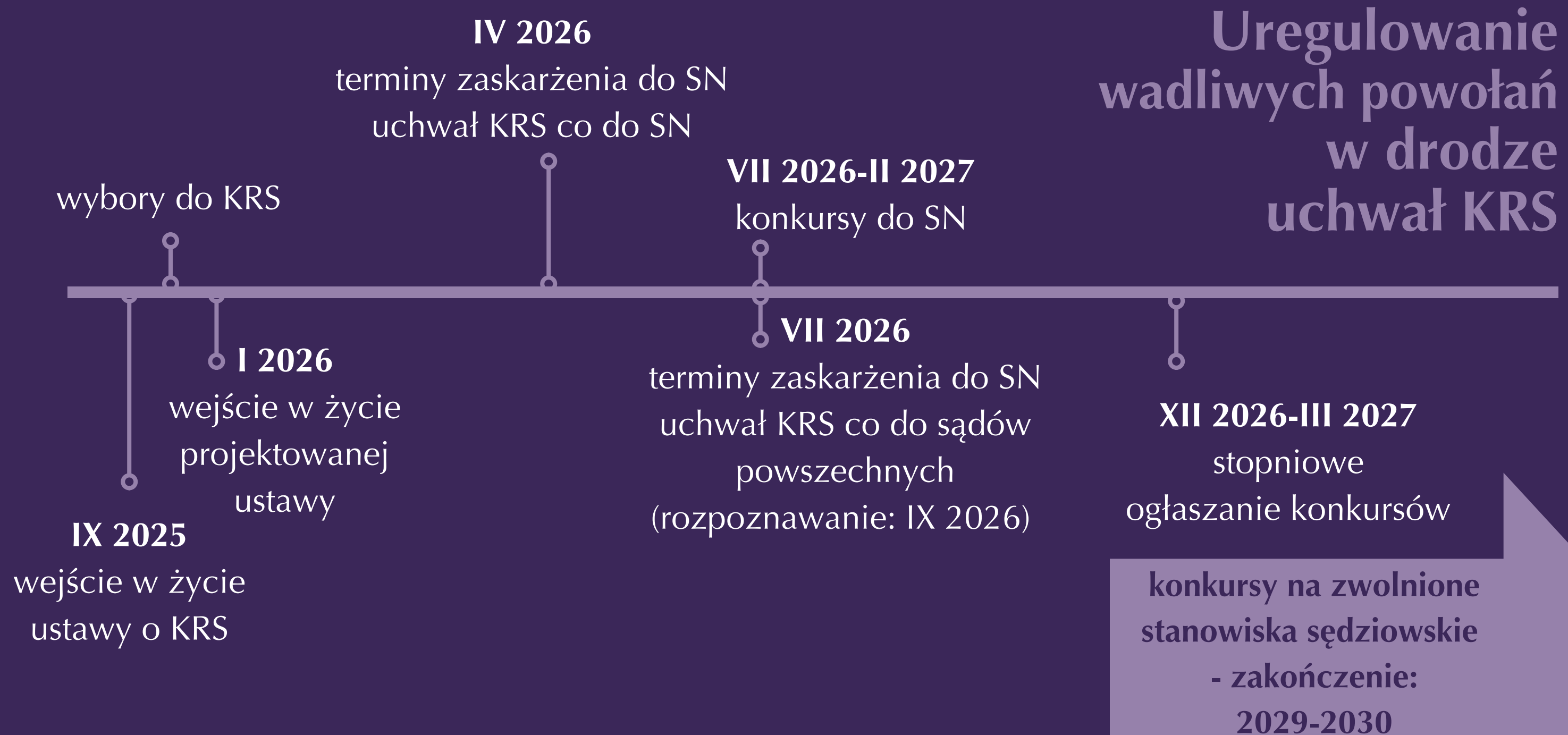
Status osób powołanych do Sądu Najwyższego w latach 2018-2025

- Zawieszenie w czynnościach służbowych w związku ze wznowieniem postępowania przed KRS (kontrola zawieszenia przez KRS / odwołanie do SN)
- **Na podstawie uchwały prawidłowo ukształtowanej KRS:**
  - sędziowie powracają na stanowisko objęte zgodnie z art. 179 ust. 1 Konstytucji RP (zmiana miejsca służbowego)
  - pozostałe osoby mają prawo powrotu do poprzednio wykonywanego zawodu (uwzględnienie autonomii samorządu zawodów prawniczych)
- Udział w powtarzanych konkursach
- Brak ustawowej delegacji

KKUSiP

Harmonogram wykonania ustawy

KKUSiP

Możliwość wzruszenia orzeczeń wydanych z udziałem wadliwie powołanych sędziów

- **Dopuszczalność wzruszenia:**
  - obejmuje wyłącznie orzeczenia wydane przed wejściem w życie ustawy albo – w wariancie regulacji skutków przez KRS – przed podjęciem uchwał przez nową Radę
  - w sprawach zakończonych i będących w toku
  - wyłącznie na wniosek strony lub innego uczestnika postępowania
  - pod warunkiem wcześniejszego podnoszenia zarzutów co do prawidłowości obsady sądu
- **Uznanie skutków orzeczeń niewzruszonych lub niepodlegających wzruszeniu, chyba że odmienne konsekwencje wynikają z wydanych w konkretnych sprawach orzeczeń trybunałów międzynarodowych**

Zmiany w Sądzie Najwyższym

- **Zniesienie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych:**
  - sprawy z zakresu prawa publicznego, w tym wyborcze, we właściwości Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- **Zniesienie Izby Odpowiedzialności Zawodowej:**
  - rozpoznawanie spraw dyscyplinarnych przez wszystkich sędziów SN z udziałem ławników
- Sąd Najwyższy oparty na tradycyjnej strukturze trzech izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych.

Zniesienie skargi nadzwyczajnej

- Dokończenie rozpoznawania dotychczasowych skarg
- Prace nad nowym środkiem prawnym przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądowych

Podstawowe założenia

---

1. Jedna kompleksowa ustawa
2. Wypełnienie standardów konstytucyjnych i międzynarodowych
3. Uwzględnienie zaleceń Komisji Weneckiej
4. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości
5. Usunięcie systemowej wadliwości powołań
6. Ocena indywidualna odnoszona do sytuacji prawnej, w której znajdowali się kandydaci, a nie ich weryfikacja dyscyplinarna

KKUSiP

Harmonogram wykonania ustawy

uregulowanie bezpośrednio
w drodze ustawy

uregulowanie w drodze
uchwał KRS

WEJŚCIE W ŻYCIE USTAWY

X 2025

I 2026

X 2025

- wejście w życie ustawy o KRS
- rozpoczęcie delegacji
- ogłoszenie przez MS powtarzanych konkursów

I 2026

rozpoczęcie działalności nowo wybranej KRS

IV - VII 2026

termin zaskarżania
uchwał KRS

VII 2026 - II 2027
konkursy do SN

X 2027

zakończenie delegacji
i większości konkursów

XII 2026 - III 2027

ogłaszanie konkursów
do sądów powszechnych

2029 - 2030

zakończenie konkursów

Czas osiągnięcia skutków

- **Podstawowe założenie obu wariantów: uchwalenie ustawy i jej podpisanie przez Prezydenta RP w sierpniu 2025 r. (6 miesięcy)**
- **Wersja ustawowa:**
  - orzeczenia wydane od wejście w życie ustawy (**październik 2025 r.**) nie będą mogły być podważane z powodu orzekania przez neo-sędziów
  - w **2027 r.** osiągnięcie zasadniczych skutków ustawy - czyli prawidłowo działający SN oraz rozstrzygnięcie ponownych konkursów sędziowskich w sądach powszechnych
- **Wersja z udziałem KRS:**
  - orzeczenia wydane po podjęciu uchwał przez KRS w **czerwcu 2026 r.** nie będą mogły być podważane z powodu orzekania przez neo-sędziów
  - w **2029 r.** osiągnięcie zasadniczych skutków ustawy - czyli prawidłowo działający SN oraz rozstrzygnięcie ponownych konkursów sędziowskich w sądach powszechnych